TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. liepos 4 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – EEB ir Turkijos asociacijos susitarimas – Sprendimas Nr. 1/80 – 13 straipsnis – „Standstill“ išlyga – Taikymo sritis – „Naujo apribojimo“ sąvoka – Nacionalinės teisės aktai, kuriais nustatomos griežtesnės leidimo nuolat gyventi šalyje gavimo sąlygos“

Byloje C-375/23 [*Meislev*] [i]

dėl *Højesteret* (Aukščiausiasis Teismas, Danija) 2023 m. birželio 6 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. birželio 13 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

EN

prieš

Udlændingenævnet

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas), teisėjai N. Wahl ir J. Passer,

generalinis advokatas N. Emiliou,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– EN, atstovaujamo *advokater* C. Friis Bach Ryhl ir T. Ryhl,

– Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. F. Kronborg ir C. Maertens, padedamų *advokat* R. Holdgaard,

– Europos Komisijos, atstovaujamos O. Glinicka, B.-R. Killmann ir C. Vang,

* Proceso kalba: danų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos plėtros (toliau – Sprendimas Nr. 1/80) 13 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Turkijos piliečio EN ir *Udlændingenævnet* (Ginčus imigracijos klausimais nagrinėjanti komisija, Danija) ginčą dėl to, kad ši atmetė jo prašymą išduoti leidimą nuolat gyventi Danijoje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Asociacijos susitarimas

3 Pagal susitarimo dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos įsteigimo, kuris 1963 m. rugsėjo 12 d. Ankaroje buvo pasirašytas Turkijos Respublikos, EEB valstybių narių ir Bendrijos ir kuris Bendrijos vardu buvo sudarytas, aprobuotas ir patvirtintas 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimu 64/732/EEB (OL 217, 1964, p. 3685; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 10; toliau – Asociacijos susitarimas), 2 straipsnį šio susitarimo tikslas – skatinti nuolatinį ir darnų susitariančiųjų šalių prekybos ir ekonominių santykių stiprinimą, visiškai atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti greitesnį Turkijos Respublikos ekonomikos vystymąsi, didinti Turkijos gyventojų užimtumo lygį ir gerinti jų gyvenimo sąlygas.

4 Šiuo klausimu Asociacijos susitarime numatytas parengiamasis laikotarpis, kuriuo Turkijos Respublika, padedama Bendrijos, stiprins savo ekonomiką (3 straipsnis); pereinamasis laikotarpis, per kurį susitariančiosios šalys užtikrina laipsnišką muitų sąjungos kūrimą ir ekonomikos politikos derinimą (4 straipsnis); ir baigiamasis laikotarpis, pagrįstas muitų sąjunga ir susitariančiųjų šalių glaudesniu ekonominės politikos derinimu (5 straipsnis).

5 Asociacijos susitarimo 6 straipsnyje numatyta:

„Siekdamos užtikrinti asociacijos režimo taikymą ir laipsnišką plėtrą, susitariančiosios šalys renkasi Asociacijos taryboje, kuri veikia neviršydama [Asociacijos] susitarimu jai suteiktų įgaliojimų.“

6 Asociacijos susitarimo II antraštinės dalies „Pereinamojo etapo įgyvendinimas“ 8 straipsnyje nustatyta:

„Siekiant įvykdyti 4 straipsnyje nurodytus tikslus, Asociacijos taryba iki pereinamojo etapo pradžios laikinojo protokolo 1 straipsnyje numatyta tvarka nustato nuostatų, susijusių su sritimis, kurioms taikoma [EB] ir į kurias turi būti atsižvelgta, pirmiausia tas, kurioms taikoma ši antraštinė dalis, taip pat bet kokių apsaugos sąlygų, kurių gali prireikti, įgyvendinimo sąlygas, tvarką ir terminus.“

7 Asociacijos susitarimo 9 straipsnyje nurodyta:

„[s]usitariančiosios šalys pripažįsta, kad [Asociacijos] susitarimo taikymo srityje ir nepažeidžiant konkrečių nuostatų, kurios galbūt dar bus priimtos pagal 8 straipsnį, pagal [EB] 7 straipsnyje įtvirtintą principą draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.“

8 Asociacijos susitarimo 12 straipsnyje, kuris yra jo II antraštinės dalies 3 skyriuje „Kitos ekonominio pobūdžio nuostatos“, numatyta:

„Siekdamos laipsniškai tarpusavyje įgyvendinti laisvą asmenų judėjimą, susitariančiosios šalys susitaria remtis [SESV 45, 46 ir 47] straipsniais.“

Papildomas protokolas

9 1970 m. lapkričio 23 d. Briuselyje pasirašyto ir Bendrijos vardu sudaryto, aprobuoto bei patvirtinto 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2760/72 papildomo protokolo (OL L 293, 1972, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 41; toliau – Papildomas protokolas), kuris, remiantis jo 62 straipsniu, sudaro neatskiriamą Asociacijos susitarimo dalį, 1 straipsnyje nurodyta, kad juo nustatomos „[šio susitarimo] 4 straipsnyje numatyto pereinamojo laikotarpio įgyvendinimo sąlygos, tvarka ir terminai“.

10 Papildomame protokole yra II antraštinė dalis „Asmenų ir paslaugų judėjimas“, kurios I skyrius skirtas „darbuotojams“, o II skyrius pavadintas „Įsisteigimo teisė, paslaugos ir transportas“.

11 Papildomo protokolo II skyriaus 41 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Susitariančiosios šalys susilaiko nuo bet kokių naujų įsisteigimo laisvės ar laisvės teikti paslaugas apribojimų viena kitos atžvilgiu įvedimo.

2. Asociacijos taryba pagal Asociacijos susitarimo 13 ir 14 straipsniuose nustatytus principus nustato Susitariančiųjų Šalių laipsniško įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas apribojimų viena kitos atžvilgiu panaikinimo grafiką ir taisykles.

<…>“

Sprendimas Nr. 1/80

12 Kaip matyti iš Sprendimo Nr. 1/80 trečios konstatuojamosios dalies, juo siekiama socialinėje srityje pagerinti režimą, taikomą darbuotojams turkams ir jų šeimos nariams, palyginti su 1976 m. rugsėjo 20 d. Asociacijos tarybos Sprendime Nr. 2/76 nustatytu režimu.

13 Sprendimo Nr. 1/80 II skyriuje „Socialinės nuostatos“ yra 1 skirsnis „Klausimai, susiję su įdarbinimu ir laisvu darbuotojų judėjimu“, jame yra šio sprendimo 6–16 straipsniai.

14 Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnyje numatyta:

„1. Išskyrus atvejus, numatytus su darbuotojo šeimos narių teise laisvai įsidarbinti susijusiame 7 straipsnyje, darbuotojas Turkijos pilietis, teisėtai esantis valstybės narės darbo rinkoje, turi teisę:

– teisėtai išdirbęs vienus metus, prašyti šioje valstybėje narėje atnaujinti jo leidimą dirbti pas tą patį darbdavį, jei pastarasis turi laisvą darbo vietą;

– teisėtai išdirbęs trejus metus, šioje valstybėje narėje priimti kitą tos pačios profesijos jo pasirinkto darbdavio pasiūlymą įsidarbinti, pateiktą įprastomis sąlygoms ir įregistruotą šios valstybės narės įdarbinimo įstaigose, tačiau pirmenybė įsidarbinti tokiu atveju teiktina Bendrijos valstybių narių darbuotojams;

– teisėtai išdirbęs ketverius metus, laisvai dirbti šioje valstybėje narėje bet kurį pasirinktą samdomą darbą.

<…>

3. 1 ir 2 dalių taikymo tvarka įtvirtinama nacionalinės teisės aktuose.“

15 Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnyje numatyta:

„Bendrijos valstybės narės ir Turkija negali nustatyti naujų apribojimų, susijusių su darbuotojų ir jų šeimos narių, kurie teisėtai gyvena ir dirba atitinkamoje teritorijoje, galimybės įsidarbinti sąlygomis.“

16 Remiantis Sprendimo Nr. 1/80 16 straipsniu, šio sprendimo II skyriaus 1 skirsnio nuostatos taikomos nuo 1980 m. gruodžio 1 d.

Danijos teisė

17 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos *Udlændingeloven* (Įstatymas dėl užsieniečių) pagal 2016 m. gegužės 9 d. Kodifikavimo nutarimą Nr. 412, su vėlesniais pakeitimais (toliau – Įstatymas dėl užsieniečių), 11 straipsnis buvo suformuluotas taip:

„1. Leidimas gyventi šalyje pagal 7–9f, 9i–9n ar 9p straipsnius išduodamas su galimybe nuolat ar laikinai gyventi Danijoje. Leidimas gyventi šalyje gali būti apribotas laiko atžvilgiu.

<…>

3. 18 metų ar vyresnis užsienietis, išskyrus atvejus, kai leidimas gyventi šalyje panaikinamas pagal 19 straipsnį, gali pateikti prašymą išduoti leidimą nuolat gyventi šalyje ir jį gauti tokiomis sąlygomis:

1) nepažeidžiant 7 dalies, užsienietis turi teisėtai gyventi Danijoje ne trumpiau kaip šešerius metus, išskyrus šio straipsnio 5 ir 6 dalyse numatytus atvejus, ir per visą šį laikotarpį turi turėti leidimą gyventi šalyje, išduotą pagal 7–9f, 9i–9n arba 9p straipsnius <…>

<…>

8) užsienietis turi būti dirbęs pagal darbo sutartį visą darbo dieną arba savarankiškai (žr. 8 dalį) ne trumpiau kaip dvejus metus ir šešis mėnesius per trejus metus iki leidimo nuolat gyventi šalyje išdavimo.

<…>

5. Išskyrus atvejus, kai leidimas nuolat gyventi šalyje turi būti panaikintas pagal 19 straipsnį, toks leidimas gali būti išduodamas 18 metų ar vyresniam užsieniečiui, kuris Danijoje teisėtai gyveno ne mažiau kaip ketverius metus ir per visą šį laikotarpį turėjo leidimą gyventi šalyje pagal 7–9f, 9i–9n ar 9p straipsnius, jeigu jis atitinka 3 dalies 2–9 punktuose ir 4 dalyje nustatytas sąlygas. <…>

<…>

16. Net jei netenkinami 3 dalies 4–9 punktuose arba 4 dalies 1–4 punktuose nustatyti reikalavimai, leidimas nuolat gyventi šalyje gali būti išduodamas vyresniam nei 18 metų užsieniečiui, jei negalima reikalauti, kad jis atitiktų šiuos reikalavimus pagal Danijos tarptautinius įsipareigojimus, įskaitant [Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją, Europos bendrijos vardu patvirtintą 2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimu 2010/48/EB (OL L 23, 2010, p. 35)].“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 2013 m. gegužės 24 d. ieškovui pagrindinėje byloje, Turkijos piliečiui, buvo išduotas leidimas laikinai gyventi Danijoje, remiantis jo santuoka su Danijos piliete, gyvenančia Danijos teritorijoje; šis leidimas 2020 m. spalio 15 d. *Udlændingestyrelsen* (Migracijos tarnyba, Danija) sprendimu buvo pratęstas iki 2026 m. spalio 15 d.

19 2017 m. kovo 27 d. ieškovas pagrindinėje byloje, kuris turėjo darbuotojo statusą Danijoje ir dėl to pateko į Asociacijos susitarimo ir Sprendimo Nr. 1/80 taikymo sritį, Migracijos tarnybai pateikė prašymą išduoti leidimą nuolat gyventi Danijoje.

20 2017 m. lapkričio 10 d. sprendimu Migracijos tarnyba atmetė šį prašymą, motyvuodama tuo, kad ieškovas pagrindinėje byloje neatitiko Įstatymo dėl užsieniečių 11 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatyto ne mažiau kaip šešerių metų teisėto gyvenimo Danijoje reikalavimo ir 11 straipsnio 5 dalyje numatytų specialių sąlygų, leidžiančių gauti leidimą nuolat gyventi po ketverių metų teisėto gyvenimo Danijoje.

21 2017 m. lapkričio 14 d. ieškovas pagrindinėje byloje apskundė šį sprendimą Ginčus imigracijos klausimais nagrinėjančiai komisijai. 2018 m. liepos 18 d. sprendimu ji patvirtino Migracijos tarnybos sprendimą, motyvuodama tuo, kad ieškovas pagrindinėje byloje neatitinka Įstatyme dėl užsieniečių numatytų sąlygų.

22 2018 m. spalio 15 d. ieškovas pagrindinėje byloje pareiškė ieškinį *København byret* (Kopenhagos apylinkės teismas, Danija) dėl minėto sprendimo panaikinimo.

23 2020 m. kovo 31 d. nutartimi šis teismas perdavė bylą *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas, Danija), o šis 2022 m. vasario 2 d. sprendimu patenkino Ginčus imigracijos klausimais nagrinėjančios komisijos reikalavimus atmesti šį ieškinį.

24 2022 m. kovo 1 d. ieškovas pagrindinėje byloje dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą *Højesteret* (Aukščiausiasis Teismas, Danija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

25 Šis teismas pažymi, jog tam, kad priemonė būtų laikoma „nauju apribojimu“, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnį, reikia, kad jos tikslas ar pasekmė būtų tai, kad Turkijos piliečio naudojimasis laisvu darbuotojų judėjimu nacionalinėje teritorijoje būtų siejamas su labiau ribojančiomis sąlygomis nei tos, kurios jam taikytos šioje valstybėje narėje minėto sprendimo įsigaliojimo momentu (2022 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Udlændingenævnet (Užsieniečiams privalomas kalbos egzaminas)*, C-279/21, EU:C:2022:1019, 30 punktas).

26 Minėtas teismas primena, kad, žinoma, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog SESV 45–47 straipsniuose pripažinti principai kiek įmanoma turi būti taikomi Turkijos piliečiams, kurie naudojasi EEB ir Turkijos asociacijos pripažintomis teisėmis (1995 m. birželio 6 d. Sprendimo *Bozkurt*, C-434/93, EU:C:1995:168, 19 ir 20 punktai ir 2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Ziebell*, C-371/08, EU:C:2011:809, 66 punktas). Vis dėlto platesnis tikslas supaprastinti naudojimąsi pagrindine ir asmenine teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, kuri tiesiogiai suteikiama Sąjungos piliečiams ir kuriuo grindžiama 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38 dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), Sprendime Nr. 1/80 nėra įgyvendintas (2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Ziebell*, C-371/08, EU:C:2011:809, 68 punktas).

27 Be to, nors Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs, kad leidimų gyventi šalyje išdavimo sąlygų pakeitimai patenka į Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnio taikymo sritį, nes daro poveikį darbuotojų turkų padėčiai (2010 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Toprak ir Oguz*, C-300/09 ir C-301/09, EU:C:2010:756, 44 punktas), jis dar nėra priėmęs sprendimo dėl to, ar nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytos griežtesnės leidimo nuolat gyventi valstybėje narėje gavimo sąlygos, palyginti su tomis, kurios galiojo šio sprendimo įsigaliojimo šioje valstybėje narėje dieną, yra „naujas apribojimas“, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį.

28 Jei taip būtų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar toks apribojimas gali būti pateisinamas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu. Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad Danijos valdžios institucijų nurodytas tikslas užtikrinti sėkmingą trečiųjų šalių piliečių integraciją atitinkamoje valstybėje narėje gali būti privalomasis bendrojo intereso pagrindas atsižvelgiant į Sprendimą Nr. 1/80 (2016 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Genc*, C-561/14, EU:C:2016:247, 56 punktas). Vis dėlto Teisingumo Teismas dar nėra priėmęs sprendimo dėl klausimo, ar sąlygos, susijusios su išankstine gyvenimo trukme ir darbuotojo turko darbu atitinkamoje valstybėje narėje, su kuriomis siejamas leidimo nuolat gyventi šalyje išdavimas, gali būti laikomos tinkamomis užtikrinti šio tikslo įgyvendinimą.

29 Šiomis aplinkybėmis *Højesteret* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar nacionalinės teisės nuostatoms, kuriomis nustatomos sąlygos gauti leidimą nuolat gyventi valstybėje narėje, taikoma [Sprendimo Nr. 1/80] 13 straipsnyje įtvirtinta *standstill* išlyga?

2. Jei taip, ar laiko trukmės sąlygų gauti leidimą nuolat gyventi valstybėje narėje sugriežtinimas (t. y. minimalių reikalavimų, susijusių su užsieniečio ankstesnio gyvenimo ir darbo valstybėje narėje trukme, sugriežtinimas) gali būti laikomas tinkamu siekiant sudaryti palankesnes sąlygas sėkmingai trečiųjų šalių piliečių integracijai?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

30 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos darbuotojo turko, teisėtai gyvenančio šioje valstybėje narėje ir patenkančio į šio sprendimo 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, leidimui nuolat gyventi šalyje gauti taikomos griežtesnės sąlygos nei tos, kurios buvo taikomos minėto sprendimo įsigaliojimo toje valstybėje narėje momentu, yra „naujas apribojimas“, kaip jis suprantamas pagal to paties sprendimo 13 straipsnį.

31 Iš šio 13 straipsnio teksto matyti, kad jame įtvirtinta *standstill* išlyga, pagal kurią valstybėms narėms draudžiama nustatyti naujų apribojimų, susijusių su darbuotojų turkų ir jų šeimos narių, kurie teisėtai gyvena ir dirba jų teritorijoje, įsidarbinimo sąlygomis.

32 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad ši *standstill* išlyga apskritai draudžia bet kokią naują vidaus priemonę, kurios tikslas ar pasekmė būtų tai, kad Turkijos piliečio naudojimuisi laisvu darbuotojų judėjimu nacionalinėje teritorijoje būtų taikomos griežtesnės sąlygos nei tos, kurios jam taikytos atitinkamoje valstybėje narėje Sprendimo Nr. 1/80 įsigaliojimo momentu (2023 m. vasario 9 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ir kt. (Darbuotojo turko teisės gyventi šalyje panaikinimas)*, C-402/21, EU:C:2023:77, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

33 Toks platus aptariamos *standstill* išlygos apimties aiškinimas pateisinamas Sprendimo Nr. 1/80 tikslu nustatyti laisvą darbuotojų judėjimą. Iš tiesų tiek naujas apribojimas, kuris sugriežtina darbuotojo turko arba jo šeimos narių pirmosios profesinės veiklos sąlygas, tiek tas, kuris, šiam darbuotojui ar jo šeimos nariams naudojantis teisėmis įsidarbinimo srityje pagal šio sprendimo 6 arba 7 straipsnius, apriboja jo galimybę dirbti pagal darbo sutartį, kurią užtikrina šios teisės, prieštarauja minėto sprendimo tikslui įgyvendinti laisvą šių darbuotojų judėjimą (2023 m. vasario 9 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ir kt. (Darbuotojo turko teisės gyventi šalyje panaikinimas)*, C-402/21, EU:C:2023:77, 53 punktas).

34 Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybės narės priemonės, kuriomis siekiama nustatyti Turkijos piliečių teisėto buvimo šalyje kriterijus priimant arba pakeičiant, be kita ko, šių piliečių gyvenimo šalyje sąlygas, gali būti laikomos naujais apribojimais, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnį. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad nacionalinės teisės aktai, leidžiantys panaikinti atitinkamų asmenų teises gyventi šalyje, kurias jie turi pagal šio sprendimo 6 straipsnio 1 dalies trečią įtrauką ir 7 straipsnio antrą pastraipą, riboja jų teisę laisvai judėti, palyginti su ta teise laisvai judėti, kurią jie turėjo šio sprendimo įsigaliojimo momentu, todėl jie yra naujas apribojimas kaip tai suprantama pagal minėtą 13 straipsnį (2023 m. vasario 9 d. Sprendimo *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ir kt. (Darbuotojo turko teisės gyventi šalyje panaikinimas)*, C-402/21, EU:C:2023:77, 58 ir 59 punktai).

35 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nuo 2013 m. gegužės mėn. ieškovas pagrindinėje byloje turi leidimą laikinai gyventi Danijoje, pratęstą iki 2026 m. spalio 15 d. ir suteikiantį jam teisę dirbti ir studijuoti šioje valstybėje narėje. Taigi ieškovas pagrindinėje byloje turi šioje valstybėje narėje teisėtai gyvenančio darbuotojo statusą ir patenka į Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

36 Reikia priminti, kad ši nuostata suteikia darbuotojui turkui teisę po tam tikro teisėto darbo laikotarpio toliau dirbti samdomą darbą pas tą patį darbdavį ar dirbti pagal tą pačią profesiją pas jo pasirinktą darbdavį arba laisvai dirbti bet kurį pasirinktą samdomą darbą. Tai neišvengiamai reiškia susijusios teisės gyventi šalyje buvimą, nes priešingu atveju teisė įsidarbinti ir teisė dirbti taptų neveiksmingos (šiuo klausimu žr. 1995 m. birželio 6 d. Sprendimo *Bozkurt*, C-434/93, EU:C:1995:168, 28 punktą ir 2005 m. birželio 2 d. Sprendimo *Dörr ir Ünal*, C-136/03, EU:C:2005:340, 66 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

37 Kompetentingų nacionalinių valdžios institucijų atsisakymas pagal Įstatymą dėl užsieniečių suteikti teisę nuolat gyventi šalyje darbuotojams turkams, kuriems, kaip ir ieškovui pagrindinėje byloje, taikoma Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalis ir kurie turi leidimą laikinai gyventi Danijoje, netrukdo jiems toliau vykdyti profesinės veiklos ir naudotis šia nuostata suteikiamomis teisėmis, be kita ko, teise gyventi šioje valstybėje narėje. Todėl toks atsisakymas nekliudo teisėtai šioje valstybėje narėje gyvenantiems darbuotojams turkams, patenkantiems į minėtos nuostatos taikymo sritį, pasinaudoti teise laisvai judėti.

38 Darytina išvada, kad nors Įstatymu dėl užsieniečių, kuriame, be kita ko, numatyta, kad vyresni nei 18 metų užsieniečiai gali gauti leidimą nuolat gyventi šalyje, jeigu jie teisėtai gyveno Danijoje ne mažiau kaip šešerius metus ir dirbo pagal darbo sutartį visą darbo dieną arba vykdė savarankišką veiklą bent dvejus metus ir šešis mėnesius per trejus metus iki šio leidimo išdavimo, sugriežtintos leidimo nuolat gyventi šalyje gavimo sąlygos, palyginti su tomis, kurios galiojo Sprendimo Nr. 1/80 įsigaliojimo šioje valstybėje narėje dieną, šis įstatymas nėra „naujas apribojimas“, kaip jis suprantamas pagal šio sprendimo 13 straipsnį. Iš tiesų šis įstatymas nekliudo teisėtai šioje valstybėje narėje gyvenantiems Turkijos piliečiams, patenkantiems į minėto sprendimo 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, įgyvendinti savo teisę laisvai judėti šios valstybės teritorijoje.

39 Bet koks priešingas aiškinimas reikštų, kad nebūtų atsižvelgta į tai, jog darbuotojai turkai negali įgyti teisės nuolat gyventi valstybėje narėje pagal Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnį, siejamą su SESV 45 straipsnio 3 dalies d punktu. Iš tiesų pagal SESV 45 straipsnį taikoma tvarka negali būti automatiškai taikoma darbuotojams turkams (šiuo klausimu žr. 1995 m. birželio 6 d. Sprendimo *Bozkurt*, C-434/93, EU:C:1995:168, 41 punktą), o šiame 13 straipsnyje įtvirtinta *standstill* išlyga savaime, remiantis tik Sąjungos teisės aktais, Turkijos piliečiams nesuteikia teisės laisvai judėti kaip darbuotojams ar teisės gyventi šalyje (pagal analogiją žr. 2007 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Tum ir Dari*, C-16/05, EU:C:2007:530, 52 punktą ir 2013 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 54 punktą).

40 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos darbuotojo turko, teisėtai gyvenančio šioje valstybėje narėje ir patenkančio į šio sprendimo 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, leidimo nuolat gyventi šalyje gavimui taikomos griežtesnės sąlygos nei tos, kurios buvo taikomos to sprendimo įsigaliojimo minėtoje valstybėje narėje momentu, nėra „naujas apribojimas“, kaip tai suprantama pagal to paties sprendimo 13 straipsnį, jeigu jie netrukdo toje pačioje valstybėje narėje teisėtai gyvenantiems Turkijos piliečiams pasinaudoti teise laisvai judėti šios valstybės teritorijoje.

Dėl antrojo klausimo

41 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia, nes jį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikia tik tuo atveju, jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

42 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos plėtros 13 straipsnis

turi būti aiškinamas taip:

valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos darbuotojo turko, teisėtai gyvenančio šioje valstybėje narėje ir patenkančio į šio sprendimo 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, leidimo nuolat gyventi šalyje gavimui taikomos griežtesnės sąlygos nei tos, kurios buvo taikomos to sprendimo įsigaliojimo minėtoje valstybėje narėje momentu, nėra „naujas apribojimas“, kaip tai suprantama pagal to paties sprendimo 13 straipsnį, jeigu jie netrukdo toje pačioje valstybėje narėje teisėtai gyvenantiems Turkijos piliečiams pasinaudoti teise laisvai judėti šios valstybės teritorijoje.

Parašai